

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravniki prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXIV. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1932, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 11. SEPTEBRA (SEP. 11), 1942. Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 180
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Prodiranje japonskih čet ustavljeno

Ljute bitke v hribih se nadaljujejo. Nove angleške čete se izkrcale na francoskem otoku. Nemške oklopne kolone naredile nadaljnjo luknjo v ruski obrambni črti pri Stalingradu. Moskva poroča, da so Nemci izgubili 924,000 vojakov v bitkah z Rusi. Sovjetski letalci bombardirali Budimpešto in druga ogrska mesta

Melbourne, Avstralija, 11. sept.—Prodiranje japonskih čet proti Port Moresbyju, zavezniški mornarični bazi ob obali Nove Gvineje, je bilo ustavljeno, poroča glavni stan generala Douglasa MacArthurja, vrhovnega poveljnika zavezniške oborožene sile. Srdite bitke se nadaljujejo v govorju Owen Stanley in obe strani sta v teh utrpeli velike izgube.

Zavezniški letalci bombardirajo japonske zalagalne črte in komunikacijske zveze. Komunikacijske črte so japonske čete pridrle do točke, ki je oddaljena samo 40 milj od Port Moresbyja, zaeno pa priznava, da je situacija kritična. Japonci bodo morali prekoračiti več gorskih grebenov do ceste, ki vodi v mornarično bazo.

London, 11. sept.—Nove angleške čete so se izkrcale na Madagaskarju, francoskem otoku v bližini Afrike. Angleži so okupirali Diego Suarez, glavno pristanišče tega otoka, v mesecu maju. Nove čete so bile poslale, da zasedejo ves otok.

Angleška vlada je bila informirana, da je Armand Annet, francoski guverner, zalagal japonske podmornice s kurivom in drugimi potrebščinami, ko so prihajale v otoške baze. Te podmornice so ogradile zavezniški pomorski promet in zvezo z Rusijo, Indijo in Srednjim vzhodom.

Moskva, 10. sept.—Nemške oklopne kolone so naredile nadaljnjo luknjo v ruski obrambni črti na zapadni strani Stalingrada, industrijskega središča ob reki Volgi, pravi uradni komunikator. Sovjetske čete so se morale pod močnim pritiskom sovrzne sile umakniti iz dveh obljudenih krajev na drugo bojno črto.

Nemške čete so udrle tudi v predmestja na severozapadni strani Novorosiska, sovjetske mornarične baze ob Črnem morju. (Berlin je naznanil okupacijo Novorosiska zadnje nedelje.) Nemško poveljstvo je zaglalo nove divizije v bitko za posest te mornarične baze in se ne zveni za ogromne izgube. Trije nemški pehotni bataljoni in dva rumunska so bili zdrobljeni v bitkah z Rusi.

Samo na fronti pri Mozdoku so sovjetske čete dosegle uspehe. Nacistične kolone, ki so prekoračile reko Terek, so bile deloma uničene in deloma razkropljene. Več tisoč Nemcev je padlo v bitki z Rusi na tej fronti. Mozdok je oddaljen 55 milj od Groznega, središča bogatega oljnega polja.

Posledno naznanilo, objavljeno danes zjutraj, pravi, da so Nemci utrpeli ogromne izgube v bitkah z Rusi od 1. maja do 31. avgusta. Izgubili so v tem času 924,000 vojakov v bitkah na vseh frontah. Število vključuje ubite, ranjene in ujetje vojake.

Berlin, 11. sept.—Časnikarica agentura DNB poroča, da so Nemške kolone po prebitju ruske obrambne črte udrle v predmestje Stalingrada. Vrhovni poveljstvo je prej naznanilo okupacijo strateških hribov in okupacijo ozemlja na zapadni strani Stalingrada. Nadaljnja vest pravi, da so Nemci razbili

Splošna delitev gasolina v odmerkih

Posebni odbor objavil poročilo

Washington, D. C., 11. sept.—Posebni odbor, kateremu načeljuje Bernard M. Baruch in kateremu je bila poverjena preiskava položaja kavčuka, je objavil poročilo, vsebuječe priporočila glede delitve gasolina v odmerkih na splošno in zmanjšanje brzine avtov na 35 milj na uro. Dalje je priporočil popolno reorganiziranje in konsolidacijo vladnih agentur, v katerih področje spada kavčuk.

Odbor se je izrekel za raztegnitev industrije umetnega kavčuka in gradnjo novih tovarn, ki naj bi producirale 1,100,000 ton umetnega kavčuka letno, da se zadosti militarističnim zahtevam. Za izvedbo programa mora kongres dovoliti vsoto \$600,000,000.

Baruch je naglasil, da mora vlada storiti potrebne korake, če se hoče izogniti militarističnemu in civilnemu polomu. Sedašnje zaloge kavčuka komaj zadostujejo za vojaške namene.

Predsednik Roosevelt je dejal, da se strinja s priporočili Baruchovega odbora in da bo v smislu teh podvzeta akcija. Delitev gasolina v odmerkih je bila odredena na vzhodu pred več meseci in zadevna odredba se bo raztegnila na vso deželo.

Indijska grupa grozi Angliji

Indija mora dobiti neodvisnost

New Delhi, Indija, 10. sept.—Večje in resnejše potežkoče se obetajo v Indiji kot posledica stališča, ki ga je zavzela levičarska grupa Vseindijskega kongresa. Načelnik te je S. D. Savarkar, ki je po seji voditeljev svoje grupe zapretel z drastično akcijo, če Velika Britanija ne bo podelila neodvisnosti Indiji.

Savarkar je v razgovoru z reporterji zunanjih listov dejal, da ima njegova organizacija več milijonov članov in da njena moč stalno narašča. Resolucija, sprejeta na seji voditeljev te grupe, vključuje več zahtev. Glavne so:

Velika Britanija mora takoj proglasiti neodvisnost Indije. Takojšnjo formiranje indijske narodne vlade v oblastjo v vseh zadevah. Ta vlada naj bo sestavljena iz reprezentantov vseh indijskih političnih strank. Ko se to zgodi, bo ta vlada objavila deklaracijo glede borbe proti skupnemu sovražniku.

V slučaju, da se Muslimanska liga izreče proti pridružitvi k narodni vladi, pravi resolucija, tedaj naj jo ostale stranke formirajo brez nje. Resolucija je zaključena s svarilom, ki se glasi:

"Ako bo britska vlada vztrajala pri svoji politiki brezbriznosti napram narodnim težnjam Indije in se upirala zahtevi glede podelitve neodvisnosti in formiranja narodne vlade, tedaj bodo indijske politične stranke revidirale svoj program na način, da bodo Velika Britanija in njeni zavezniški razumeli, da je Indija dežela, ki ne bo več trpela tuje nadvlade. To je naša zadnja beseda."

Savarkar je dejal, da je bila kopija resolucije poslana britskemu podkralju z zahtevo, naj takoj poda svoj odgovor. Če odgovor ne pride v prihodnjih desetih dneh, bo to znamenje, da je prišel čas za akcijo. Savarkarjeva grupa se je izreкла za enotnost Indije in vlado večine, toda muslimani naj dobe omejeno avtonomijo v provincah, v katerih imajo večino.

DVOJNA PLAČA V INDUSTRIJAH ODPRAVLJENA

Predsednik Roosevelt podpisal odredbo

SPORAZUM Z DELAVSKIMI VODITELJI

Washington, D. C., 10. sept.—Predsednik Roosevelt je sinoči podpisal odredbo, ki določa odpravo dvojne plače za delo ob sobotah, nedeljah in praznikih. Izjema velja le za slučaje, kadar delavci delajo sedem dni v tednu zaporedoma v industrijah, ki so udeležene v proizvodnji vojnega materiala. Delavci bodo še prejimali plačo in pol za dežurno delo v smislu provizij mednarodnega zakona, ki določa delovni teden 40 ur.

Roosevelt se je v tem slučaju poslužil izjemne oblasti, katero je dobil od kongresa v vojnem času. Izjavil je, da je storil ta korak v smislu že doseženega sporazuma z voditelji Kongresa industrijskih organizacij in Ameriške delavske federacije. Nekateri unije CIO in ADF so se že prej odpovedale dvojni plači za delo ob sobotah, nedeljah in praznikih.

Unija združenih avtnih in letalskih delavcev CIO je na svoji konvenciji v Chicagu sprejela resolucijo, v kateri je naglasila, da ji nekateri unije, zlasti one ADF, niso sledile in se prostovoljno odpovedale dvojni plači. Takrat je tudi naznanila, da bo revidirala svoje stališče, če ji druge unije ne bodo sledile.

Roosevelt je dejal, da sta William Green, predsednik ADF, in Philip Murray, predsednik CIO, na konferenci z njim v Beli hiši odobrila sugestijo glede odprave dvojne plače. Pravkar izdana odredba je v soglasju s sklenjenim sporazumom.

Predsednik je dejal, da je popolnoma uverjen, da bo odredba, ki bo v veljavi, dokler bo trajala vojna, odpravila trenja med delavskimi unijami. Mnogo unij je že prej revidiralo pogodbe s kompanijami v tem smislu.

Voditelji kongresa, med temi Sam Rayburn, predsednik nižje zbornice, so večeraj konferirali z Rooseveltom o akciji za odvrtitev inflacije. Rayburn je po konferenci priznal, da je nastala opozicija glede podelitve izjemne oblasti Rooseveltu glede kontrole cen in mezd. Tako oblast je Roosevelt zahteval v svoji poslanici kongresu in pozneje ponovil zahtevo v svojem govoru po radiu.

Francoski listi zahtevajo aretacije Angležev

Vichy, Francija, 9. sept.—Listi so pozvali avtoritete, naj aretirajo britske državljane, ki bivajo v nezasedeni Franciji, in jih pridrže kot talce in se tako maščujejo za bombne napade na francoska mesta po angleških in ameriških letalcih. Sugerirali so ustrelitve talcev v istem številu kot bombe, ki jih mečejo angleški in ameriški letalci, ubijejo francoske civiliste.

Mornarji rešeni z gorečega parnika

New York, 10. sept.—Ogrodje mornaričnega transporta Wakefielda, bivšega potniškega parnika, ki se je imenoval Manhattan, je bilo pripeljano v nekó luko na vzhodu. Na transportu je nastal požar, ko se je nahajal več milj od obrežja, toda potniki in članj posadke so se rešili. Na krovu se je nahajalo 1500 potnikov in mornarjev, ko je izbruhnil požar.

Laborit Bevan kritizira Churchilla

Stalin ni zadovoljen z britskim vodstvom vojne

London, 10. sept.—Laborit Aneurin Bevan je obsodil vojno politiko premierja Winstona Churchilla v svojem govoru v parlamentu in izjavil, da bi bila vojna končana z zmago Velike Britanije in njenih zaveznikov v tem letu, če bi pokazal večjo odločnost in poslušal one, ki zahtevajo invazijo zapadne Evrope in ustanovitev druge fronte. Dejal je, da bo nesreča za Anglijo, če Churchill ostane še dalje na krmilu vlade.

Bevan je v teku debate o vojni politiki rekel, da Velika Britanija manj pomaga Rusiji, svoji zaveznici, kot pa Italija Nemčiji, kar je krivda Churchilla. Slednji ni bil navzoč, ko ga je Bevan napadel. "Ako bo padel Stalingrad in Rusi pognani v Uralsko gorovje, bo to Churchillova krivda," je dejal Bevan. "Čuditi se ne smemo, ker ruska maršala Klement Vorosilov in Semjon Timošenko uživata večje zaupanje pri angleškem ljudstvu kot pa Churchill. Hitler ima večjo zaslobo pri svojih zaveznikih nego Rusija pri svojih zaveznikih, med katerimi sta Velika Britanija in Amerika."

Noben član Churchillove vlade ni zavrnil Bevanovih očitkov in kritike britske vojne politike.

Washington, D. C., 10. sept.—Diplomatični krogi v Washingtonu so uverjeni o nesporazumu med Stalinom in Churchillom in da nedavni razgovori med njima v Moskvi niso prinesli nobenega rezultata. Stalin je dal razumeti Churchill, da ni zadovoljen z njegovo vojno politiko.

Roosevelt je bil informiran o poteku diskuzij med Churchillom in Stalinom, toda doslej ni podal nobene izjave. Iz tega mnogi sklepajo, da se Churchill in Stalin nista mogla sporazumeti glede vojne taktike. Nekateri so upali, da bo Velika Britanija ugodila onim, ki zahtevajo ustanovitev druge fronte, ki naj bi zmanjšala pritisk nacistične vojske na rusko oboroženo silo, ampak to se ni zgodilo. Rusija se mora še vedno boriti sama proti Hitlerjevemu legijam.

Ameriški general pri Churchill

Govorice o ustanovitvi druge fronte

London, 10. sept.—General Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik ameriške oborožene sile v Evropi, je obiskal premierja Churchilla in imel dolg razgovor z njim. Detajli tega niso bili razkriti, toda domneva se, da se je nanašal na ustanovitev druge fronte na zapadu Evrope. Govorice, da bo fronta kmalu ustanovljena, se širijo v Londonu.

Zveza britskih časnika je pravi, da se je Churchill izrekel proti nadaljnemu premešanju poveljstva. Zavzel je stališče, da mora militaristična mašina pokazati, kaj lahko stori. Govorice se vzdržujejo, da bo general Archibald Wavell, poveljnik britske armade v Indiji, odpoklican in imenovan za člana vojnega kabineta. Na njegovo mesto pride general Claude Auchinleck, ki je bil nedavno razrešen kot poveljnik britske oborožene sile v Egiptu.

Mnogi listi pozivajo Churchilla, naj poda konkretno evidenco, da je bil njegov obisk Srednjega vzhoda in Rusije uspešen. Daily Herald, glasilo delavske stranke, pravi, "da se angleška

Nemške vojaške posadke na Norveškem ojačane

Domače vesti

Dva nova groba v Chicagu

Chicago, 10. sept.—Dne 9. t. m. je v bližnjem Brookfieldu umrla Katarina Račić, stara 66 let in rododom Irka, ki je bila dobro znana med našimi rojaki zlasti v Yalu in Pittsburghu, Kansas, od kjer se je pred 15 leti preselila v Chicago. Zapuška moža Franka Račića, tri hčere in enega sina, ki je v službi Strica Sama. Vsi so člani SNPJ. — Istega dne je v South Chicagu umrla Tereza Ziberle, stara 57 let in doma iz vasi Trdnjava pri Postojni na Notranjskem. Zapuška moža in dva sinova. Pogreb se vrši v soboto, 12. sept., ob 9.30 dopoldne z naslova 9525 Ave. M na pokopališče St. Marys.

Nov grob na zapadu

Pueblo, Colo.—V avtomobilski nesreči je 6. t. m. izgubila življenje Anna Strah, rojena Jerin in doma iz Turjaka na Dolenjskem. Leta 1929 je v kampanji za pridobivanje novih članov prejela nagrado od SNPJ v obliki prstana.

Is Clevelanda

Cleveland.—Edward Ludvik, ki se nahaja v vojaškem taborišču v Leeceville, La., je te dni dobil saržo narednika. — Družini Korman se je rodila hčerka prvorojenka in s tem sta Cyril Kunstelj in njegova žena postala stari oče in stara mati. — Dne 4. t. m. sta bila poročena Frank Alič in Rosie Krašovec.

Član SNPJ padel na bojišču

Burgettstown, Pa.—Prva vojna žrtev društva 287 SNPJ je bil 22-letni Louis Lovin, ki je padel v bojih za posest Salomonovih otokov, kot je brzojavno sporočil njegovim staršem Ameriški rdeči križ. Pokojni mladenič je bil rojen v Oxfordu, N. J. in v vojaško službo je bil poklican 1. feb. t. l. Zapuška starše, tri brate in pet sester.

Laval naslovil protest Ameriki

Vichy, Francija, 10. sept.—Načelnik vlade Pierre Laval je naslovil oster protest Ameriki, ker ameriški letalci mečejo bombe na francoska mesta. Protest je bil izroččen S. P. Tucku, opravniku ameriških poslaniških poslov v Vichyju, z naročilom, naj ga dostavi svoji vladi. To je tretji protest Lavalove vlade, ki zavzema stališče, da ima še vedno jurisdikcijo nad zasedenimi mesti, ki ne služijo nacistiki oboroženi sili.

Ameriške čete prihajajo v belgijsko kolonijo

Leopoldville, Kongo, 10. sept.—Nove ameriške čete so dospеле v to belgijsko kolonijo v središču Afrike. Z njimi vred so prišli vojaški inženirji, ki bodo nadzirali gradnjo taborišča. Leopoldville je važna točka letalskega omrežja, ki vključuje vse afriške fronte, kjer so zbrane zavezniške armade, in Srednji vzhod. Belgijska časninarska agentura v Londonu poroča, da se več tisoč ameriških vojakov nahaja v Kongu.

javnost ne zanima za govoričenja o premierjevi misli in da zahteva več. Njegov obisk Moskve in Srednjega vzhoda bo ostal le spomin, če se iz tega ne izluščijo jasni načrti glede vojne strategije. V sličnem tonu pišejo Daily Mail, Times in drugi angleški listi.

Uporniki napadajo nemške vojaške vlake

BOJAZEN PRED INVAZIJU

London, 10. sept.—Poročila iz nevtralnih virov govore o prihajanju nemških čet na Norveško, jačanju vojaških posadk in manevrih v obrežnih krajih. Iz teh je razvidno, da je nemško poveljstvo storilo korake za preprečitev zavezniške invazije Norveške.

Nacistična propaganda skuša uveriti nemški narod o mogočnosti novih utrdb na zapadu Evrope. Naznanilo informacijskega urada holandske vlade, da se knez Bernhard, mož holandske prestolonaslednice Julijane, pripravila na povratek v Holandijo, je dalo povod govoricam, da bo nova fronta kmalu ustanovljena. Bernhard je bil nedavno imenovan za admiral in mnenje prevladuje, da bo igral določeno vlogo pri invaziji. O svojih dolžnostih je razpravljal s kraljico Viljemino. Njegov povratek iz Amerike v Anglijo je bil večeraj naznanjen.

Dopisnik švicarskega lista Neue Züricher Zeitung poroča iz Stockholma, Švedska, o nemških manevrih na zapadnem norveškem obrežju. Ti so v teku pri Trondheimu, kamor so angleži in Francozi poslali ekspedicijsko armado l. 1940 na pomoč Norvežanom, katero pa so Nemci pognali nazaj.

Druge vesti iz Stockholma omenjajo nemške filme, ki kažejo prihajanje nacističnih čet na Norveško. Uradna nacistična časninarska agentura DNB pravi, da se je general Jacob, inšpektor utrdb, vrnil v Berlin po izčrpnem pregledu trdnjavskega sistema, ki se razteza od Biarritzja, Francija, do Kerkenesa, Norveška. General se je uveril o mogočnosti tega sistema.

Holandska časninarska agentura Aneta poroča, da so nemške vojaške oblasti prepovedale vstop civilistom v gotove čone. Zabranili so jim tudi dostope do železniških postaj. Holandski uporniki so v zadnjih tednih razbili 40 vlakov, na katerih so se nahajali nemški vojaki.

Revolta proti naci-jem v Luksemburgu

Avtoritete oklicale izjemno stanje

London, 10. sept.—Generalna stavka, prva v deželi, ki je prišla pod Hitlerjevo oblast, je izbruhnila v Luksemburgu in zavzela značaj odprte revolte proti naci-jem. Stavka je nastala v ječarskih središčih in se raztegnila na drugo industrijo.

Nacistične okupacijske oblasti so takoj oklicale izjemno stanje in zapretili, da bodo stvkarji obsojeni na smrt in ustreljeni, če se ne vrnejo na delo. Stavka se je začela v Schifflingu in potem razširila na druga industrijska mesta.

Predstavniki angleške vlade je dejal, da je generalna stavka odgovor luksemburškega ljudstva nemškim zatiralcem. Ta je tudi odgovor nacistični propagandi, ki je trdila, da se je luksemburško ljudstvo prostovoljno izrekelo za kooperacijo z naci-jem. Stavka je spremljana s sabotažo na železnicah. V Londonu dospela poročila pravijo, da so saboterji pognali več železniških mostov v zrak z dinamitom in istirili mnogo vojaških vlakov.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (tj. ven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za štiri leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inosemitvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drama, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:
PROSVETA
2557-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zadnji klic Milwaučanom
Milwaukee.—Pripravljajni odbor kluba bivših rudarjev vabi vse bivše rudarje in njih prijatelje v Milwaukeeju in okolici na naš veliki piknik, ki se vrši v nedeljo, 13. septembra, v Sagadinovem parku, 3800 W. Burnham st. Znano je, da gre ves prebitek tega piknika v korist trpečih onkraj morja in sicer za jugoslovanski in za ruski relief. Torej je namen te priredbe za pomoč onim, ki se bore proti tiranom a la Hitler in Mussolini. Njih brutalnosti prekašajo vse meje, nekaj, kar zgodovina ne pozna izza srednjega veka.

Namen nas vseh torej naj bo, da se vsi udeležimo tega piknika in po svoji moči pomagamo temu plemenitemu namenu, to je našim in ruskim trpinom onkraj morja. Naši sinovi se bore v armadi Strica Sama, kar pomeni, da bodo tisoči in tisoči dali svoja življenja v tej krvični borbi proti svetovnim tiranom. Od nas se ne zahteva takih žrtev, pač pa je naša dolžnost, da po svoji moči pomagamo našim tlačnim bratom in sestram.

Udeležimo se torej tega piknika v čim večjem številu. Pripravljajni odbor bo storil vse, kar je v naši moči, za dobro potrebo. Pozneje popoldne bo nas zabaval tudi naš bivši rudar Matt Pink s svojo godbo. Apelarji bi tudi, kdor ima balinarske krogle, naj jih pripelje s seboj na piknik, da jih malo vržemo. Torej na svidenje v nedeljo v Sagadinovem parku na pikniku bivših rudarjev.—Za odbor—
J. Perko.

Prasnovanje 30-letnic
Johnstown, Pa. — Nedvomno je bila ogromna udeležba na dnevu SNPJ, ki se je vršil letos v Clevelandu. Kljub temu, da ni več istih ugodnosti za potovanje kot so bile prej, se je članstvo vseh krajev zbralo in se je udeležilo, kdor je bil mogoče. Mnogim pa tega ni bilo mogoče in radi tega praznujejo več ali manj ta dan po svojih domačih krajih.

V soboto, dne 5. septembra, je praznovalo društvo št. 190 v St. Michaelu svojo 30-letnico. Te priredbe je bil obljubljen br. Cankar kot glavni govornik, ki pa se je vsled velike zaposlenosti v gl. uradu opustil, ker mu ni bilo mogoče prisostvovati v dveh krajih na enkrat. Na priporočilo sva ga jaz in br. Culkar nadomestila ter ga oprosila pred zbranim članstvom, ki je prišlo skupaj iz vseh bližnjih naselbin, kar pomeni, da je bila udeležba velika in za vse je bila dvorana mnogo premajhna. Vseposvodi, spodaj in zgoraj je bilo ljudstva natrpano.

Program je vseboval pozdrav društvenega predsednika, tajnik je podal nekaj statistike od časa ustanovitve, predstavljeni so bili še štirje živeči člani. Brat Culkar je imel nagovor kot apel za večjo aktivnost za porast članstva, zlasti mladinskega oddelka in moja malenkost v slovensčini. Pri programu je sodeloval ženski zbor "Jugoslavijske" pod vodstvom nadarjene in zelo požrtvovalne učiteljice mrs.

Annie Edelman (Potokar) in podal nekaj lepih slovenskih klasičnih napevov. Tako je ljudstvo po dolgem času zopet imelo priliko slišati pesem svojega naroda.

Po programu je sledil ples. Spodaj, kjer je zelo oblišen gostilniški prostor, je bilo vse natrpano do zadnjega kotečka, kjer je rajanje trajalo do rane jutrajne ure. Posebnih vabil, ki so običajna za take priredbe, niso bila na široko publicirana iz razumljivega vzroka, ker se ne želi tujih udeležencev drugih narodnosti vsled stroge likerake postave, ki jo izvajajo v naši državi. Kot nadomestilo pa se agitacija vrši med članstvom samim in sicer od ust do ust.

Drugi dan, v nedeljo, pa se je vršila zopet 30-letnica društvene Doma v naselbini Krayn, ki je oddaljena le nekaj milj od naselbine St. Michael, oziroma od sedeža št. 190. Ta mala, skoro neznamna naselbina je najbrže mnogim po širnem kontinentu dobro znana. Že samo ime označuje, da tu dominirajo Slovenci. S pomočjo nekdanje žive aktivnosti na polju dramatike, petja, godbe, predavanj itd. pod inkorporacijo njih Doma so si v naselbini zgradili svoj lasten izvrsten vodovod in mnogo drugega v zadržnem smislu.

Že ob 2. uri popoldne je bilo na obširnem dvorišču zbranih toliko avtov, da je bilo že vse zasedeno in razume se, v Domu vsakemu ljudu spodaj in v dvorani. Program, ki ga je otvoril in vodil v slovensčini br. Anthony Tavžek ml., ki je ob enem tajnik Doma, kakor tudi društva št. 174 SNPJ, je bil zelo pester in bogat. Na odru je predstavil kakih 13 ustanoviteljev, ki so preživeli to dobo. Prečital je imena umrlih, ki sega njih številko visoko nad polovico, med njimi nekdanji najbolj aktivni, kot Bavdeki, Naglič, Strle, Kašča in mnogi drugi.

Med programom je večkrat nastopala ondodna mladina sestojča iz malih dečkov in deklic z različnimi akti in petjem pod vodstvom mrs. Volcjak (hči znane Tona Hribarja), bolj odraščala dekleta pa zopet v posebnem zboru. Potrkovalni ples in razne akrobacije je vršila miss Jacoby (Jakobe), kakor je sledil govornik, ki je bil zajet od začetka aktivnosti te naselbine in ki je tudi sedaj še vedno aktivna. Razlika je v tem, da je to aktivnost prevzela ondodna mladina, ki jo vrši v angleščini mesto slovensčini, kar je naravno vseposvodi z možnimi malimi izjemami v večjih naselbinah kot Cleveland itd. Ampak tudi tam gre naša govornica vedno bolj k zatonu in ni pomoči.

Po programu se je vršila prosta zabava in ples. Vstopnine ni bilo nobene, poleg tega je bilo vsakemu na razpolago raznih izvrstnih vložkov, katerih se je lahko vsakdo poslužil kolikor se je hotel, kot dar Doma vsem udeležencem.

Bilo je že proti večeru in ker nerad vozim avto v noči, sem se kar iztrgal od vsele družbe, med katero je vladalo zelo vse-

dovanju raznih anekdot in dogodkih iz naših mlajših let, ki jih ni bilo malo. Kljub težkim časom, katere preživljamo, smo te porinili v zadnje in nekaj ur preživelo veselo, brezskrbno življenje iz naše mladinske dobe.

Tako smo obhajali naš SNPJ day v zvezi z delavskim praznikom (Labor day) v naših alegenijskih planinah.

Andrej Vidrič.

Zahvala
Chisholm, Minn. — Je že malo kasno, toda bolje je pozno kot nobenkrat. Dne 14. marca sem se morala nenadoma podati v bolnišnico in tudi takoj na operacijo. Sedaj se mi je zdravje precej izboljšalo in upam, da bom kmalu popolnoma zdrava.

Na tem mestu se želim prav iz srca zahvaliti članicam društva Lilije v vrsti 322 SNPJ, članom in članicam društva 30 ABZ in sploh vsem, ki ste me dostikrat in v velikem številu obiskali. Lepa hvala vsem, ki ste mi prinesli tako lepe cvetlice, za vaše vzpodbudne kartice in vsa darila, ki ste mi jih tako obilno nosili in me na en ali drug način razveseljevali v tistih kritičnih dneh. Hvala tudi vsem, ki ste na kakršen koli način pomagali doma, ko sem bila v bolnišnici. Ne vem, če mi bo mogoče vam vse to povrniti. Zatorej vam vsem še enkrat prisrčna hvala za vse!

Mary Noonan, 322.

Iz centralnega Illinoisa
Mt. Olive, Ill. — Zadnje čase vedno čitamo razna priporočila glede pomožnih akcij, kar je vse na mestu do gotove meje. Zna se nam pa tudi pritožbe in kritike o tej zadevi. Zakaj je napredek tako počasen, ne boim tukaj razpravljati. Znani so mi večinoma vsi možje, ki so na čelu tega pomožnega odbora in so vredni popolnega zaupanja pri tem samaritanskem delu.

Torej ako si zmožen kaj dati, daj hitro, ne obeležaj na veliki zvon in ne išči si časti s tem, ako si prispeval večjo vsoto. Glede tega nam daje zvezna vlada lep vzgled, ko pravi, da je vsak cent dobrodošel in pripomore k zmagi nad sovražnikom. Zatorej ni pravilno, da se krsti za "Janeze Nedam" one, ki niso prispevali kake večje vsote. Nekako tako se je izrazil dopisnik iz države Washington v 168. številki Prosvete.

K temu dopisu naj navedem primerno zgodnico iz leta 1888 o "beraškem stričku" v Ljubljani, katero sem čital v Slovenskem Narodu. Gotovo je še znano kateremu naših starejših rojakov, da so imeli berači po mestih na Kranjskem en dan v tešnu, da so lahko svobodno prosili in beračili po mestu. Nekdo so dobili krajcar ali dva, le malo kje so dobili kak "firar" — štiri krajcarje. In tako so berači nekega dne sklenili, da od zdaj naprej zahtevajo najmanj pet krajcarjev, drugače pa grejo na stavko. Slovenski Narod je k temu pripomnil, naj le grejo na stavko, ampak meščani se ne bodo udali.

Nekaj podobnega bi se lahko zgodilo tudi z našo pomožno akcijo, ako bi se po načrtu nekega dopisnika postavil strop, koliko mora kdo dati. Gotovo bi se takemu poskusu marsikdo uprl. S tem, da kdo imenuje koga "Janeza Nedam" še ni rečeno, da so vsi Janezi trdosrčni. Lahko je, da so tudi Jožeti, Jurčki in Franceljni istega kalibra. Naj se še nadalje glasi geslo, da bo vsak najmanjši dar hvaležno sprejet.

Tudi od tukaj močno odhajajo fantje v armado. Od družine Calvin je šel 2. septembra že šesti sin. Neke slovaška družina ima že tudi pet sinov pri vojaki. Iz te male naselbine, ki šteje okrog 3000 prebivalcev, je že odšlo v armado okrog 120 fantov in mož. Tudi imamo že dve žrtvi naznanjeni, nekaj je pa pogrešanih. Vpoklican je bil že drugi na pregled sin tukajšnjega slovaškega gostilničarja J. K., in bil tudi potrjen. On je že drugi v vojaškem stanju.

Predno je bil prvi poklican na pregled, je napravil prav izredno šalo v domači gostilni kot točaj. Vzel je steklenico "kačapa", se namazal po obrazu, vzel v roke revolver, ustrelil v strop in se zgrudil za baro. Strel pa

EVERYBODY

SHOOT STRAIGHT
With Our Boys!
BUY WAR BONDS

je hitro pritekalo tudi radovedneže, ki so poklicali ambulanco. Najprvo je prišel zdravnik in nato še pogrebnik. Hoteli so poklicati še duhovnika, ali on se je dvignil in dejal, da ga za enkrat še ne potrebuje. Radovedneži so bili vsi razočarani, ker jih je tako potegnili. Kaj je mislil s to šalo doseči, mi ni znano. Drugače je fant vedno vesel in dober komik, ali je v armado se je vedno bal iti.

Pred nekaj tedni sem videl med novimi naročniki Prosvete mojega bratranca Valentinia Marna iz Conneautu, Ohio, in sestrično Mary Gubanc iz Clevelanda. Bodita mi pozdravljena in oglašita se v Prosveti s kakimi novicami.

Andrew Maren.

Poročilo zastopnika
Cleveland. — Naj podam moje vtise o tridnevni proslavi SNPJ, ki se je vršila ob koncu zadnjega tedna v tem mestu. V Cleveland sem prišel v petek zvečer, kjer sem se javil v Slovenskem narodnem domu v uradu Ludvika Medveška, ako mi je preskrbel prenočišče. Pravi, da je vse "okay". Bil je pri mojih prijateljih iz Herminieja Andyju Špiku, ki mu je rekel, "da za Antona Zornika zmeraj." To poročilo me je razveselilo.

Potem sem šel v "Goršeto muzej", da mu oddam še eno sliko, katero je želel imeti. Ampak vseh slik še nima razstavljenih. Treba jih je seveda dati v okvirje, kajti slike so največ poslane brez istih radi sitnosti po pošti. Muzejska soba v Narodnem domu je že lep okrašen in izgleda, da bo res nekaj iz tega. Omare, kupljene od čikaškega muzeja, stojijo sredi dvorane. V njih so razložene in razobešene razne zanimivosti iz "starodavnih" časov: od prvih ameriških slovenskih naseljenčev, kot tudi različne rude, star denar, knjige, časopisi. Med temi je tudi list, ki ga je urejeval Karl Marx v Nemčiji, kjer je bil leta 1849 prepovedan.

Torej rojaki, ako imate kakšne zgodovinske zanimivosti, na primer stare slike od raznih družtev in drugo, le pošljite jih ali pa pišite Erazmu Goršetu, ki upravlja ta muzej. Prej sem zapisal "Goršeto muzej" iz razloga, ker se je on za to stvar zavzel in tudi posvetil ves svoj prosti čas tej ustanovi. Rojaki, ako pošljete take stvari v Slovenski narodni muzej v Cleveland, se bodo ohranile še dolgo let kot spomin našim pionirjem, ki so pričeli s podpornimi društvi v tej deželi. Ako obdržimo take stvari doma, bodo naši otroci vse zmetali proč, najprvo na podstrelje, čež čas pa v "furnace" ali v peč. Tako pa se bo lahko ohranilo nekaj v Slovenskem muzeju v naši clevelandski metropoli. Ker je v tem mestu naseljenih največ naših rojakov, bo v metropoli najbrže še dolga leta najboljša shajališče potomcev naše krvi.

Ko sem površno pregledal vse te zanimivosti, sem se podal k mojim prijateljem Špikovim, ki so me prijazno sprejeli. Pri njih sem prenočil tri noči. V soboto sem šel nekoliko po mestu, kot tudi v park in narodni vrt, v katerem je poleg naše našega pesnika Simona Gregorčiča tudi soha škofa Barage, ki je živel od leta 1797 do 1868. On je mislil, da je Indijancev po Minnesoti in Gornjem Michiganu. Na tem vrtu je tudi soha Ivana Cankarja, toda me originalna (iz Ljubljane), kajti ta je bila bajke ukradena, kot so pisali, kar pa menda ni res. Ta soha je menda čakala nekje med staro šaro, da bo postavljena, namesto tega pa je bila najbrže odpeljana po pomoti v Erie. Ubogi Cankar, še sedaj ti delajo krivico!

Ko sem se vrnil od pregledovanja v Slovenski dom, sem se stal sestel z različnimi rojaki. Več jih je bilo tam že tudi iz Penne, tudi naš Lojze Cvelbar iz Sha-

Oportunistični kongres

Novi davčni načrt za financiranje oboroževanja in uspešnega bojevanja Združenih držav leži v kongresu že tri ali štiri mesece. Ameriško ljudstvo je z Gallupovim vzorčnim glasovanjem že pred tedni pokazalo z veliko večino, da je pripravljeno plačati stroške vojne, naj so davki še tako težki, ampak kongres še vedno odlaga in čaka nečesa.

Kongres še vedno mečka in mečka, mečka in mečka nove davčne postavke. Čemu kongres mečka toliko časa, čemu odlaga in čaka nečesa?

Odgovor lahko ve vsak otrok. Letos so volitve novega kongresa! — — —

Če bi bil novi davčni načrt predložen v letu, v katerih ni volitev, bi bil sprejet v dveh mesecih. Kongresniki in senatorji računajo, da povprečen ameriški volilec sproti pozabi; ako bi bilo še leto dni do volilne kampanje, bi bili možje v kongresu brez skrbi. Volilci čez eno leto vse pozabijo!

Zdaj, sredi volilne kampanje, je pa stvar drugačna. Naj kongres zdaj sprejme novi davčni zakon, bodo kongresniki in senatorji — ne vemo, koliko je teh, morda večina — v strahu, da jih volilci brežnejo v pokoj v prihodnjem novembru, ker so jim naložili visoke dohodninske davke. V strahu so — kljub temu, da Gallupovo vzorčno glasovanje ne kaže opozicije večine proti visokim davkom.

Nova davčna postava je zdaj v finančnem odseku senatne zbornice. Enak odsek spodnje zbornice je vzelo tri mesece, da je nekaj skrupal in odrinil v senat v pričakovanju seveda, da se bo stvar tamkaj kuhala in cvrla vsaj do novembra, ko bodo volitve srečno pod streho . . .

Ni samo otroče, naravnost pobalinsko je početje teh kongresnih odsekov v tem važnem, kritičnem času — ko strašna vojna na Pacifiku, v Evropi in Afriki ne čaka niti sekunde, ko je treba energičnega gibanja doma, da bo ameriško ljudstvo vedelo, kje stoji in kaj ga še čaka!

Velika skupina, morda odločilna skupina mož v kongresu se poslužuje svoje stare oportunistične taktike "as usual" — ne glede na vojno, ne glede na nobeno stvar. Nič jih ne premakne. Ta skupina ne bo nikdar spoznala, da je Amerika v resni, totalni vojni in da je danes treba delati po bliskovo.

Skupina kongresnikov in senatorjev, ki se premiče, kakor bolnik v postelji, je danes v strahu, da se z novimi davki zameri temu, onemu, tretjemu in četrtemu; boji se za svoje službe, za mandate, ki so njena glavna skrb. In ker je tako — so še zmerom na delu famozne "lobije", predstavljajoče celo kopico privatnih interesov, tako zvanih "pressure groups", ki z vseh strani pritiskajo na kongresne oportuniste s svojimi davčnimi načrti.

Teško — nemogoče! — je ugoditi vsem in oportunisti, ki so navadno brez principov in brez objektivnega programa za splošno dobro Amerike, se motajo naokrog kot pijani in mečkajo in mečkajo . . .

V Washingtonu je močna "lobija" za nadomestitev višjega dohodninskega davka s federalnim konzumnim davkom (sales tax). Vse države že imajo ta davek za svoje domače potrebe, ampak bogati paraziti, ki se z vsemi štirimi upirajo višjemu davku na svoje privatne dobčke, pritiskajo na vse načine, da bi se konzumni davek podvojil, potrojil ali celo podeseteril. Nekateri silijo kongres, naj bi določil za vsak dolar skupička deset centov plačila za vojne znamke.

Če hočeš ukrotiti bika, moraš stopiti v njegov umazani hlev in tako imajo tudi delavske unije svojo "lobijo", katera dokazuje kongresnikom in senatorjem, da konzumni davek pomeni, da plačajo največ davka oni, ki imajo najmanj dohodkov.

Oportunisti v kongresu so dobili idejo, da v teku te vojne najbolj bogatijo — delavci. Delavci postanejo milijonarji v tej vojni! Zato je treba baš delavce najbolj pritisniti z novimi davki! Sledeč tej kljukasti ideji je senatni odsek znižal izjemčine za oženjene posameznike na \$1200, na samske posameznike pa na \$500; prav tako so znižane izjemčine za otroke in druge odvisne osebe. Drugi celo zahtevajo, naj se izjemčine odpravijo popolnoma in vsakdo, ki zasluži kakšen cent, naj plača davek od vsega zaslužka.

Zadeva bi bila smešna, če bi ne bila v tem času skrajno bedasta. Administracija je predložila kongresu dober davčni načrt — dober pač v relativnem smislu, kajti perfektnih davkov, ki bi pravično pokrili vse, ne bo nikdar v razredni človeški družbi. Načrt administracije bi bil lahko že davno sprejet, če bi bili v kongresu odločni možje, ki bi se zavedali, česa je treba ameriškiemu ljudstvu in Ameriki v splošnem, toda večina mož v kongresu ni takšna. Kadar je treba igrati oportunizem v zbornici, ni nobene razlike med strankami — konservativni demokratje (večinoma iz južnih držav) in konservativni republikanci so enako reakcionarni, enako polževski in enako stupidni.

Do volitev sta še dobra dva meseca in oportunisti v kongresu bodo ta dva meseca že nekoliko premečkali in preonegavili, medtem pa se vojna nadaljuje, tisoči padajo in vsem onim, katerim gre za življenje ali zdrave ude, se je že davno zasvetilo spoznanje, da na bojni fronti ni nobenega oportunizma . . .

Ampak vojna je totalna in kongres bi tudi moral biti vključen!

Ruška otroka pred razvalinami svoje hiše.

rona s svojo boljšo polovico. Če je bil med prvimi in me je povabil tudi na kosilo. Valentinčič, o katerem so me mnogi vprašali, če pride, je dospel dan pozneje, kot tudi več drugih iz Sharona.

V nedeljo je bil najužnejši dan za posetnike. Program je bil lep, in to posebno še, ker je izvajala naša mladina, naši potomci iz mladinskega oddelka. Vodil ga je Matt Petrovič, predsednik clevelandke federacije in predsednik finančnega oddelka glavnega odbora SNPJ. Program je otvoril s primernim govorom in pojasnilom, da nam bo počastil naš član in župan mesta Clevelanda Frank J. Lausche, kar smo z radostjo sprejeli na znanje. Govoril seveda tudi glavni predsednik Vincent Cankar, in sicer zelo dobro.

Koncert v treh delih so podali člani mladinskega oddelka Clevelanda in od drugod. Nekaj jih je bilo tudi iz Sharona. Program je nastopil v petju s svojim mladi mltom Jimmie Tushar in še velik aplavz, še bolj pa Marjane Birk s pesmijo "Oh, Johnny". Tudi ta deklica ima zelo lep nastop in dober talent za dramatiko. V prvem delu so še nastopili Elenor Beno, John Klyde, Edmond Korber, Irene Rose Martinčič, Violet Vogrin, Herman Sluga, dvojčka Edward in Johnny Birk, ki sta se najbolje odlikovala v telovadbi ob stalnem aplavdiranju, v petju pa Richard S. J. Robich in Mildred Elenor Novak iz Sharona v spetju iz opere "Traviata". Ona s pač učenca dobro znane Franco Novakovke iz Sharona. Nekateri so nastopili tudi v tretjem delu.

V drugem delu so nastopili Amalia Slejko, Daniel in Joseph Srak, Josephine Martincic, Bernice in Bernice Mosler, Marjanna Žele, Robert in Edward Salamont, Virginia Korber, Mildred Berčič, Alma Zagar, Dorothy Svigel, Betty Jane Dolnar. V tretjem delu pa so nastopili zgoraj še neimenovani Louis Bajc, Betty Dolinar, "drill team", katerega je vodil Margie Jeric. V tem je seveda vključena godba z različnimi instrumenti, petje, telovadba in drugo, kar pa ne morem opisati, ker bi se dopis preveč raztegnil.

Najbolj pa se mi je dopadla govor župana Lausche, ki je par besedah velika povedal namreč, da kar gradijo naše organizacije, bo postala bodo Amerika. Kdor te besede dobi, premisli, je njih pomen ta, da Amerika v bližnji bodočnosti postala kolektivna. Torej vsi smo pomagali graditi in zidati naše institucije, bomo lahko za spali mirne vesti, da je naše do obrodilo dober sad. Župan tudi ni pozabil povedati, da je zasluža 50,000 Slovencev, da je on postal župan milijonskega mesta. Lausche govori s hudo morjem pristno po domače, tako da ga lahko vsakdo razume. Clevelandčani pravijo, da do sedaj mesto še dobro vodi. Petrovič pa je dodal svoje mnenje, ki je predstavljal, da on upa, da bo Lausche dosegel še višje stopnje žetiti za tako.

V avditoriju SND je nad to soč sedežev, ki so bili pri programu vsi zasedeni, par sto oseb je še moralo stati. Na delavski dan sem se udeležil še seje mladine in "mladine", popoldne je kosila, kjer so bile razdeljene nagrade zmagovalcem v atletiki. Prvo nagrado so dobili bogarji iz Verone in Universalja, drugi sem pa pozabil. Na seji je bila diskuzija glede kampanje za nove člane v oba oddelka. (Dalje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti
(iz Prosvete, 11. septembra 1922)

Domače vesti. V Barbortonu O., so potegnili iz vode truplo mladeniča Jakoba Župca iz Lake Loke. Kako je prišel v vodo, ni znano.

Delavske vesti. Eksekutivni AFL svari pred agitacijo za generalno stavko.

Inosemitvo. Poražene grabečete se puntajo proti poveljnikom.

Sovjetska Rusija. Nepotrjena vest se glasi, da je Lev Kamejnev zamenjal Lenina na čelu sovjetske vlade.

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

Jugoslovanski bojovniki za svojo napadajo sovražnike po vsej Jugoslaviji... Moskva, 26. avgusta (ICN). — Slobodna Jugoslavija je oddala sledeče uradno poročilo vrhovnega poveljstva gerilske in prostovoljske armade z dne 22. avgusta: V teku zadnjih 14 dni so liški...

woche" prinaša pod naslovom "Pomiritev Balkana" zelo zanimiv članek s sliko generala Draže Mihajlovića. Prinašamo kratak izvleček iz tega razmotriva: Madžari so zelo nezadovoljni z nagrado, ki so jo dobili za udeležbo v vojni proti Jugoslaviji in bi hoteli, da se jim izroči razven Bačke tudi še Banat. Na Bolgarskem vladajoče razpoloženje je še bolj pesimistično. Bolgari se vprašujejo, zakaj se nahajajo laške zasedbene čete v čisto macedonskih krajih, kakor Kičevo, Gostivar, Tetovo. Vprašujejo se tudi, ali so Nemci zares obljubili Turčiji ozemlje, ki se v vzhodni Traciji nahaja na desnem bregu Marice. Presenetljivo je, da je ta pokrajina zdaj že več kot leto dni zasedena od Nemcev, ki so po tvoritvi železniškega prometa med Sofijo in Carigradom izročili turškim železniškim oblastem tri železniške postaje na tej progi. O Hrvaški ni treba niti govoriti, kajti ta nova država je ob priliki zadnjih razmejitev izgubila mnogo več nego pridobila. Najzanimivejši pojav, ki se je v teku zadnjih dveh let pokazal na evropskem jugovzhodu, je splošna tendenca za prijateljske odnose in zveze med balkanskimi narodi. Skoro vsak teden se vrše uradne svečanosti namenjene prijateljstvu, bodisi Hrvaške z Bolgarsko, bodisi Rumunije s Hrvaško in Bolgarsko. Tudi napori madžarskih oblasti, da si pridobijo simpatije srbskega prebivalstva v ozemlju Bačke, so zanimivi. Vse to pa so le najbolj značilni pojavi te splošne tendence, za katero je izredno karakterističen tudi oklic vojvode srbskih upornikov, generala Draže Mihajlovića, v katerem je meseca maja t. l. svojim četam označil kot glavni cilj ustvaritev srbske narodne države v okviru povečane Jugoslavije, obnemem z osvobojenjem Bolgarske in Albanije. Srbski uporniki so popolnoma uverjeni, da bo njihov boj privedel do balkanske zveze. Važno je tudi, da ne pozabimo na to, da so bili v teku zadnjih sto let že večkrat zarisaní začetki srbsko-bolgarske zveze, ki so ostali brezuspešni, le zaradi odpora veselih. Sicer pa, ako so res nemške zasedbene čete z lokalnim prebivalstvom preveč prijateljske, bi bil to le dokaz zato, da sta si plemenska sorodnost in sličnost jezika znala uveljaviti tudi v teku sedanjih dogodkov. Na Hrvaškem in v Sloveniji so predpogoji za razmah federalističnega stremjenja še bolj ugodni. Hrvati so za to nalogo posebno prikladni zaradi svojih naporov za pomirjenje še za časa Jugoslavije. V zadnjem času je zasedba Slovenije in Dalmacije s strani laških čet ogromno okrepila misel balkanske zveze. Hrvaški uporniki v svoji gorečnosti komaj zaostajajo za Srbi. Dober primer za sposobnost njihove organizacije je dejstvo, da...

...v. — **Vesti iz domovine, posnate iz časopisov pod nacistično in fašistično kontrolo** **Havaa prinaša pod naslovom: železniške zveze na Balkanu — sledečo vest: V Sofiji se je sestala konferenca poslanikov železniških uprav Francije, Italije, Švice, Hrvaške, Srbije in Bolgarije. Kar je bil promet med Svičlenogradom (Bolgarija) in Evropo, ki Turčijo zopet odprti, so poslanci soglasno sklenili, da bo vozil na progi Modana-Trst-Belgrad-Skopje-Solun samo še po en vlak dnevno.** **V. —** **Poster Lloyd: Iz pisarne službe narodnega dela za rekonstrukcijo Srbije poročajo, da bodo morali vsi dijaki srednjih šol po zrelostnem izpitu obvezno vstopiti med delavce, vstrajati preko poletja. Dijaki bodo imeli možnost, da se v oktobru pravočasno vpišejo na univerzo.** **V. —** **Tagespóst poroča: Na Hrvaškem obstoja do zdaj 300 nemških kooperativ. Ustvarjanje novih je v teku.** **V. —** **Neue Wiener Tagblatt poroča: Delegacija 25 članov ustaške mladine bo odšla v kratkem na Slovaško, kjer bo ostala tri tedne v skupnem taboru s hitlerjansko in slovaško mladino.** **V. —** **Neue Wiener Tagblatt poroča: Po naredbi ministerstva korporacij se je začel popis sirot in otrok, beguncev iz Bosne, ki so se zatekli na ozemlje velikih žup Plive in Rame.** **V. —** **Dopisovanje po Rdečem križu** "Slovenec" je objavil dne 12. marca t. l. poziv Rdečega križa: V tajništvo poizvedovalnega oddelka naj se javijo: Benko Marica, Bezenšek Dominik, Boršček Boža, Bregant Boris, dr. Brencič Lojze, Čopić Venčeslav, Drčar Ernest, Fortič Bojan, Gabričeljčič Mira, Greif Ivan, Horvat Tatjana, Hude Cvetka, Justin Iluš, Jagodič Vojko, Jaklič Helena, Jež Marija, Kočevar Marija, Kočevar Ivan, Povalsky Julijan, Kramar Jožef, Kraus Artur, Lah Zoran, Subec Jožef, Markošek Marija, Modrija Danilo, Rajhman Zlatko, Rant Rezka, Smerkolj Marija, Sreznik Ana, dr. Štanjec, Štefanič Franc, Trišan Jakob, Vidmar Franc, Vidmar Franc, Vidmar Tončka, Zajc Boris, Zavašnik Mara, "Žena in dom." V tajništvo poizvedovalnega oddelka naj se zglašijo Vidic Franc ali kdor koli, ki kaj ve o njegovi usodi. Baje se je ponesrečil meseca decembra 1941 na železniški progi v okolici Novega mesta. **V. —** **Boji v zahodni Bosni** London, 31. avg. (Reuter). — Laški radio je poročal danes ponoči, da divjajo v gozdovih zapadne Bosne srđiti boji in da so tam jugoslovanske čete izvršile napad na zelo važno železniško progo. **Najzanesljivejša dnevna delavske vesti so v dnevniku "Prosvetl." Ali jih čitate vsak dan?**

Pismo iz Londona (Izvirno poročilo Prosveti) 6. avgusta 1942.

Ko pridete pogledat v urade jugoslovanske vlade v Londonu, boste srečali v veži, na stopnicah, na hodnikih, v liftih (vzpenjalnicah) polno mladih, hitrih ljudi. Fantje v vojaških uniformah, v modrih uniformah vojne mornarice, zračne vojske, playvolase, šibke deklice; srednjeletni solidni trgovski uradniški tipi med njimi. Mogli bi biti Angleži, pa niso. Oni, ki so v uniformah, nosijo na ramah napis "Norge". Jugoslavija ima v Londonu za sosedo Norveško. Mala država Norveška, pa kako je dobro zastopana tukaj. V ponedeljek, 3. avgusta, so imeli svojo "People's Procession": Londonu so pokazali, da jih je vse občudovalo. V Hyde Parku so se zbrali londonski Norvežani: najprej njihova vlada z ministri in predsednikom. Za njo otroci: norveški otroci, ki so živeli v Londonu in oni, ki so prišli s svojimi starši, in oni, ki so jih privedli naši komandoti, ko so se vrnili z napada na Lofotsko otočje in sličnih izletov. Potem njihova mornarica, trgovska mornarica, ki jim je dajala kruha v mirnih časih, ki jim pomagajo dobiti žgane v vojni. Uradništvo njihove trgovske plovitve. Norveška vojska pod svojim vrhovnim poveljnikom: najprej suhozemski oddelki — z uniformiranimi dekletki med njimi — vojna mornarica in zračna armada. Končno Rdeči križ, dobrodelna društva, mladinske organizacije. Norvežanov je približno samo dva in pol milijona. Majhen narod, ali kaj so vse pokazali v tej vojni. Pokazali: napravili, mislilim. Ker oni so soliden, miliner narod, ki nimajo proslav in ne govore, če i to ne pomeni pozitivnega, vrednega dela. Njihov sloves je zrastle iz tal dela. Njih kralj je zahteval plebsicit vsega naroda, predno je sprejel službo, v kateri je dejal, bo služil ves le Norveški. Kaj je norveško delo v tej vojni? Štiri milijone trgovske tonaže, ki plove po vseh morjih, ki je v službi zavezanec, je norveške. Tisoč norveških ladij, 25 tisoč norveških mornarjev. Njihova trgovska mornarica je bila pred vojno večja, kakor nemška. Za oceansko plovbo so imeli sposobne več tonaže, kakor Amerika in Japonska, samo britanska je bila večja, kakor njihova. Kakšno bogastvo za mali narod, mornarica jim je bila rednica, kruh vsega naroda. V noči od 8.-9. aprila leta 1940 je Nemčija udrla na Norveško. Prva skrb vlade je bila za trgovsko mornarico. Klic je šel ven iz Norveške po radiju, klic SOS vsem norveškim ladjam kjerkoli so bile, naj se rešijo v zavezniška ali nevtralna pristanišča. Niti ene ladje ni bilo, ki bi se ne bila odzvala temu pozivu. Nasprotno: mnoge so se celo izmuznile iz pristanišč pod osiško kontrolo in prišle k zaveznikom. In 25 tisoč mornarjev se rajše ni vrnilo na svoje domove, k svojim družinam, pustili so jih brez dohodkov v deželi, ki je skopa na poljskih pridelkih, kjer je življenje trdo, klima neprijetna. Veste, da je skoro polovico, 40%, vsega petroleja, ki ga rabi v tej vojni Velika Britanija in njene zaveznice, pripeljanje v norveških tankerjih? Veste, kaj pomeni petrolej v današnji vojni? Veste, kakšno nevarno, nad vse važno delo je prevažanje v tej vojni? Prevažanje po morju. Norveška, mali narod dveh in pol milijona ljudi, opravlja skoro polovico prevzosa petroleja. Njeni tankerji imajo čez dva milijona tonaže, in to so vam moderni tankerji, motorne ladje, ki opravijo skoro isto delo, kakor 3 milijone britanskih ton, katerih je ena tretjina ladij na paro. Norvežani so se ustavljali Nemcem čez dva meseca. V bojih so izgubili skoraj vso vojno mornarico. Odkar se borijo z angleških tal, so si preskrbeli novo vojno mornarico. Dobili so nove podmornice, nove razorače: 5 novih razoračev, 4 med njimi so ameriški, ki ste jih izročili Angliji. Spravili so skupaj 250 mornariških oficirjev, 2500 moštva, pa so jim preskrbeli vojne ladje, da so udeleženi pod norve...

Slovenska Narodna Podporna Jednota 2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

- GLAVNI ODBOR: VINCENT CAJNKAR, gl. predsednik; F. A. VIDER, gl. tajnik; WILLIAM RUS, pomoč. taj.; MIRKO G. KUHEL, gl. blagajnik; LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd.; MICHAEL VRHOVNIK, direkt. mlad. oddel.; PHILIP GODINA, upravitelj glasila; JOHN MOLEK, urednik glasila. Podpredsednika: MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik; CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik. Distriktni podpredsedniki: JOE CULKAR, prvo okrožje; JAMES MAGLICH, drugo okrožje; RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje; JOHN SPILLER, četrto okrožje; URBULA AMBROZICH, peto okrožje; EDWARD TOMSIC, šestto okrožje. Gospodarski odsek: MATH PETROVICH, predsednik; VINCENT CAJNKAR; F. A. VIDER; MIRKO G. KUHEL; JACOB ZUPAN; DONALD J. LOTRICH; RUDOLPH LISCH. Poročni odsek: ANTON SHULAR, predsednik; FRANK VBATARICH; FRANK BARBIC; ANDREW VIDRICH; JOSEPHINE MOČNIK. Nadzorni odsek: FRANK ZATTE, predsednik; MILAN MEDVESEK; ANDREW GRUM; JOHN OLIP; FRED MALGAI.

V krvi raznih plemen ni razlike

Člani biološkega oddelka neke newyorške srednje šole so najnovejša skupina znanstvenikov, ki so podali izjavo, da ni nikake razlike med krvjo belih in črnih ljudi. Trditve, da taka razlika obstoja in da je zato treba ločiti krvne prispevke črncev v takozvano krvno banko, da se ne pomešajo s krvjo, ki jo beli ljudje prispevajo, so razkrili najprej profesionalni črnočrnci in zagovorniki plemenskih predsodkov. Izjavljali so svoje ogorčenje nad mizalijo, da se kri črncev utegne vbrizgati v ranjene bele ameriške vojake. To vpitje so osliščeni propagandisti takoj prevzeli dodavši, da tudi židovska kri ne bi smela biti pomešana s plazmo, namenjeno za bele ranjence. American Medical Association, največja in najbolj vplivna organizacija zdravniške avtoritete v tej deželi, je takoj zankala trditve, da bi bila kakva razlika v krvi raznih plemen, in je izjavila, da taka mnenja so osnovana na nevednosti in vraži. New York County Medical Society, druga največja skupina zdravnikov v tej deželi, je razpravljala o tem v svojem glasilu v uvodnem članku pod naslovom "nacijski nemisli" in naglasila, da se kaj takega protivi biološkimi dejstvom. Učitelji znanstva v newyorški srednji šoli, ki so se posvetovali z znanstvenimi avtoritetami o krvi, so bili prav specifični v svoji izjavi. Izjavili so, da noben zdravnik ali krvni specialist ne bi mogel razločevati med vzorci krvi od belega, žoltga oziroma črnega plemena, kajti četverica temeljnih tipov krvi — A, B, AB in C — se pojavlja v vseh plemenih in, ko se primerjajo kemično, mikroskopično in glede svoje reakcije na bolezni, ne kažejo prav nikake razlike. Nadalje so izjavili, da posameznik, ki je dobil kri od drugega človeka različnega plemena, ne pridobiva ali prenaša svojim potomcem nikakih značilnih kakovosti darovatelja krvi, da ni res, da se kaj podeduje potom krvi, in da kri, sprejeta od osebe drugega plemena, ne bo imela nikakega vpliva na barvo ali na polt oziroma na katero drugo kakovost v bodočih generacijah. V sled svojih zaključkov je fakulteta te šole poslala predsedniku Rooseveltu, generalnima zdravnikoma armade in mornarice ter ravnatelju Ameriškega ... To je moje površno poročilo. Zaključek pišem na pomolu Erijskega jezera, kjer čakam na parnik, da me odpelje v Detroit k bratu, ki mi je sporočil, da ga moram obiskati, ker sem že prišel do Clevelanda. Morda običem še naročnike Proletarca in simpatike, potem pa še v Akron, Barberton in okolico. Torej na avidenje. Anton Zornik, zastopnik.

Bojničarka Ethel Drury pregleduje otroke mater, ki delajo v vojnih industrijah, v zavodu v Los Angelesu. Cal.

MALI LJUDJE

MILAN PUGELJ

OSAT (Se nadaljuje.)

Čudno se je bilo tod voziti: Prišli so spomini in tako napolnili kupe in ga zagostili, da je sedel Mirtič kakor v megli in ni videl, ne slišal več ne sopotnika, ne sopotnice, ki sta sedela poleg in se razgovarjala o kmetiji. Stokrat in stokrat se je že tod vozil in vselej v drugem razpoloženju kakor danes. Ko je obiskoval šolo, se je vozil na počitnice, pozneje se je peljal tod prvokrat v svojo službo, nekoč ga je spremljala na tej vožnji njegova zaročenka Tinica, in blizu Grosupljega drči vlak skozi tunel in tam se je dogodilo nehoti in nepričakovano prvokrat nekaj sladkega in nepozabnega.

Rahlo kramljajo spomini, v dnu duše leži kakor svinčena kepa zavest sedanjega stanja in nesreče, drčče kolesje pod vozovi enakomerno suje in se zaletava, včasih zaškriplje in zajeci pod zavornicami, vlak vozi vedno počasneje, izmed drevja se prikaže bela hiša, skladišnica lesa, jesenski vrt, kopa ljudi in lokomotiva zažurni na ves glas ni se ustavi. Postaja je in sprevodniki letajo po dolgem ob vlaklu in naznanjajo potnikom, kam so jih pripeljali.

Nekoliko minut po treh izstopi Mirtič v svojem rójstnem kraju. V trgu je postaja in on ima še pol ure peš do svoje vasi. Gre med travniki in njivami, koder pospravljajo kmetje zadnje prideleke. Včasih mu pride nasproti znanec ali znanica iz trga ali bližnje vasi, pogleda vanj začuden in se skoro nasmeje, ali vidno mu manjka gotovosti. On, Mirtič, ve in pozna in se vsakogar spominja. Ali ko bi bilo treba izpregovoriti, ga nadvlada nekaj odvrtnega, tujega, v tla pogleda ali v stran in v dnu notranjosti ga je sram.

Tam tiste rebri na desnó, ki se tope v jesenskem soncu, to so vinske gorice. Bele hišice sredi njih, ki se blešče kakor ubeljeno platno, to so zidanice, vinski hrami, ki čuvajo za zidanimi stenami in železnimi zapahi zelo trebušate sode, vse polne iskričih, bisernih vinskih kapljic.

Mirtič pride do doma in tik pred pragom mu postane tesno in okorno, kakor bi ne bil prišel prav in bi se moral vrniti. Ali vseeno stopi v vežo, postojl, gre dalje v hišo, zopet postojl, se vrne v vežo in stopi iz nje pri nasprotnih vratih na dvorišče. Tam zagleda mater, ki stoji sredi kokoši, jih krmi in se z njimi pogovarja: "No ti čopka," pravi, "tebe imam jako slabo zapisano. Pet dni že nisi znesla jajca! Le glej, da ne boš o Božiču v peči cvrčala."

"Dober dan!" "Bog daj!" odgovori mati, a ko se okrene, ji zastane sapa, peharček ji pade iz rok, žito se raztrese po tleh, kokoši zakokodakajo in petelin zapoje, kakor bi se ne bal take nezgode.

Mirtič stopi k njej in ji ponudi roko. Kmetica se naglo iznebi zadrege, še je rdeča v zrvavela in razorana lica, ali že se nasmejava in veselo meni: "Ti kosmata kučma ti! Kako si me preplašil! Prideš kakor duh z onega sveta! Ne pšiš, ne daš glasu od sebe, človek se okrene, pa stojiš za njegovim hrbtom! Ti gora visoka ti!"

Mirtič stoji pred njo, v blede lica je zardel, hoče nekaj povedati, pa ga moti grenka zavest, ki ga tišči v prsih. Mati je vidno zelo vesela, peharček pobere in odhaja s sinom v vežo in hišo. "Vidiš," pravi, "naš oče vse ve. Kaj ne, da si tako napravil, kakor mi je rekel pisati, pa so te pustili domov. Ti dedec ti! Lačen si; kar za mizo sedi, takoj ti prinesem. Ali pisal bi bil vseeno lahko! Franc bi bil zapregel Luco

ali pa oče in bi se bil pripeljal pote na postajo. Tako pa si šel peš do doma!"

"Kje pa so drugi?" vpraša Mirtič. "Franc in oče sta šla v listnik, Milico pa sem poslala v prodajalno po sladkorja!" pripoveduje mati veselo in prijazno in jesensko solnce si je v sobo in se sveti na tleh v ploščatih in trepetavih lisah. "Milice kar poznal ne boš! Celia nevesta je že postala! Franc pa se zares ženi! Kar žilica mu ne da miru in tarna in pravi, da nas bo kar pustil, če mu ne preskrbimo pred pustom ženske. Sosedovo Marjeto bi rad — ta glavac neugnani!"

Pred hišo priškriplje in se primaje visoko naložen voz listja in zavezne okna, da je skoro mračno po sobi. Oče se oglasi v veži in mati se mu odzove v kuhinji in shrambi, kjer pripravljaja prigrizek, z veseljem oznanilom: "V hišo poglej! Gosta si dobil!"

Oče res odpre vrata, pogleda, pa se odkrito zasmee na vsa usta: "Bog daj, Tone — Da bi te, cesarska dežela! Kaj so te iz oblaka iztresli?"

Stopi do njega, iztegne žilavo roko z zavihanimi srajčnimi rokavi, oprime z žuljavo dlanjo mehko sinovo desnico in jo prijateljsko in presrčno stisne. "Halo-o!" — kliče — "Halo! Kje si, mati? Daj fantu jesti, daj, prinesi!" In mati se odzvilje iz veže: "Že nesem, že nesem!" A oče še ni zadovoljen in kliče dalje: "Halo, ho-o! Milica, kje si? Bog te dal, vrtoglavka! Vina prinesi, starine iz desnega sode! Franc, alo, v hišo! Gosta imamo!"

Franc in Milica prideta in se oba razveselita brata. Milica je že res velika in močna mladenka. Ali zelo mlada je in mehkega srca, in ko vidi brata, ji stopijo solze v oči in prične jokati od samega veselja.

"Kaj te pa mamli?" — se ji smeje oče. "Zapleši, zapleši!" A mati jo izgovarja: "Glej ga trdokoca!" pravi. "Rada ga ima, pa se ji stori milo! Misliš, da je vsak tak, kakor si ti? Če bi videl Kristusa na križu, pa še ne bi jokal!"

Veseli je splošno. Vsi sede okoli njega za mizo, jedo z njim, krčajo in pijo, največ samo zavoljo tega, da mu delajo večjo slast.

Ko se zmračí, odidejo, kar je možkih, k mizarju, ki je odprl zadnje čase tudi gostilno. Mizar je star prijatelj kmeta Mirtiča, in da se to prijateljstvo še bolj utrdi, se pomože avgusta meseca med seboj njuj otroci. Tinica je že velika in zrela za ženitev, Tone pa ima dobro službo in bo lahko skrbel zanjo in za otroke, če jih jima Bog pošlje.

Marčno je že vsenoakrog, v mizarjevi krčmi gori luč, troje pivcev sedi za mizo in se pomenkuje. Ko zagleda gospodar Mirtiča, se ves razveseli in prav presrčno pozdravlja prišleca Toneta, svojega bodočega zeta. Tudi gospodinja pride in nazadnje Tinica. Zunaj jo je nalagala stara dekla Neža, da sedi v hiši sredi orožnikov grozen tolovaj, pa ga ni nikjer videti. Ali kdo gleda izza mize, bratci, kdo gleda izza mize?

Dragi bralec, ako nisi še hodil po celem gozdu, po skalovju in strminah, potem ti je težavno dopovedati, s kakimi zaprekami ima gobar opraviti. Lansko leto na pr. si čez ta jarek ali to strmino prišel. Ko pa letos prideš do najhujšega prelaza, najdeš edino kozjo stezico zaprečeno s strašansko kladjo, ki se je podrla čez zimo. Ni drugače, kakor da moraš iti daleč naokoli od zgoraj ali od spodaj, ali pa da si napraviš pot na ta način, da posekaš nasproti štrleče veje in si napravíš pripomočke; le tako splezaš čez

(Dalje prihodnjč.)

O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh

Dr. Hinko Dolenc (Nadaljevanje.)

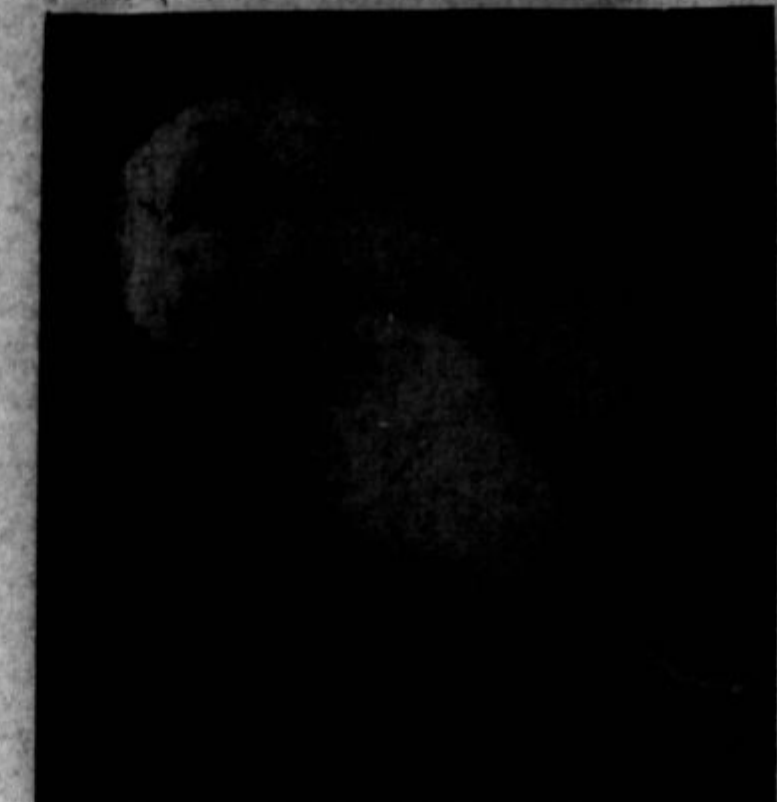
Pozabil sem povedati, kaj je gobar nesel vse s seboj, ko je šel spomlad prvokrat v gozd: lonec ali kotliček, ponvico, nekoliko funtov koruzne moke, ne preveč šepa in par pesti soli. Ako je doma pozabil žlico, je pa kar s kuhalnico obiral žgance ali pa tudi z obeljeno paličico. Ko je šel drugokrat v gozd, ga je živje že manj nadlegoval, kajti kuhinjska oprava je ostala čez leto v gozdu. Neobhodno potrebno orodje za gobarja pa sta bila sekirica in pa nož. Sekirico je rabil tako spretno, da bi bil še las precepil, in kdor tega ni znal, je zamudil dosti časa in si delal tudi škodo. Nikdar pa gobar tudi ni pozabil pipe in tobaka, gobe in kresila, kajti ko je šel od doma, si je gotovo še ukresal ogenj in prižgal tobak.

Ko je gobar poveljeral in si ga privoščil še eno pipico, je šel spat, ne da bi še enkrat prestopil. Sezul je čevlje, ogenj raztegnil bolj na široko, slegel kamizolo, iztegnil se ob ognju in, odevši se s kamizolo, kar hitro

zadremal. Zdaj pa zdaj se je prebudil, kajti razen najhujšega poletja je bilo treba večkrat ogenj popravljati in nanj nanovo drv nalagati, pa ne preveč, da bi plamen ne dosegel strehe in ne požgal hiše. Za ponovni ogenj so služila po navadi bolj debela drva in čokiči, ki so počasni tleli in goreli in napravljali ogrevalno žerjavico.

Ob prvi zori je bil gobar že na nogah. Njegovi znanci in prijatelji šó ga od vseh strani pozdravljali. Kraljiček ali palček, ki se je bil udomačil čez zimo v razdrapani bajti, se je prišel pripravat prav na prag in povpraševal, kaj da pomenijo te izpremembe v njegovem domovanju. Najmanjši je ta ptiček, pogumen pa tako, da je meni nekoč, ko sem se pred hudim metežen potisnil v dogarsko bajto, sedel na čevljev in se nad menoj repenčil. Toda spomlad se dolgo ne obotavlja in ne prepira za podrtino; rajši se pridruži drugim vrstnikom, skoči na bližnji hloed in tam tako glasno zakroži svojo ljubko pesmico, da še gobar prvokrat izpregovori, rekoč: "Ej, kje se to jemlje?" Taščice, žolne, ščinkavci, sinice vseh vrst, vse to se glasi in žvrgoli. Kukavice pa od vseh strani naglašajo, da so one tudi že prikukale. Gobar pozna vse ptiče in jim ve tudi lastno

'Look Me in the Eye, Bud!'

The big American chick is completing what looks like an encircling movement around a Jap bantam chick born the same day at the Bronx Zoo in New York City. Since Pearl Harbor, the Yank chick is probably saying to the little Jap, "We'll have no fowl play in this barnyard!" (Central Press)

zahajajo ljudje, so tudi hudobneži med njimi. To je bolj ali manj do malega vsak gobar izkušal in zatorej si poišče dobro skrivališče in od časa do časa ga tudi preloži. Se ogenj zavaruje toliko, da bi kaka sapa ne postala opasna hiši, ki tudi zavarovana ni. Še enkrat se ozre na vse strani in končno pogleda tudi proti nebu, kaj bo z vremenom, in se odpravi na pot.

Rekel bi, da so starejši gobarji, ki so hodili štrideset in tudi petdeset let v gozd, poznali do malega vsako drevo okrog Sneznika. Zdravo drevo nima gobe, in čeprav je šiba tudi ravna in gladka in še raste in zeleni kakor vsaka druga, kakor hitro ima gobo na sebi, ni več zdrava.

Tako drevo raste še dosti let in je prvi zaklad za gobarja. Bolj ko je drevo še trdno, boljše gobo daje. Najimenternejši so tisti, izrastki, ki se prvokrat pokažejo. To je kar samo meso in se imenuje cel. Gobar si ogleda torej vsako drevo, ali nima že sadu zanj, stika tudi za tistimi, ki jih že od prej pozna, da se jih je prišla goba. Briga se tudi za vsako kladjo, kajti tudi posekana in potem posušena debela imajo gobo. Grji ko je svet, bolj slabotno ima drevje, torej ima tudi največ podrtin in na-takih mestih je tudi največ gobe.

Dragi bralec, ako nisi še hodil po celem gozdu, po skalovju in strminah, potem ti je težavno dopovedati, s kakimi zaprekami ima gobar opraviti. Lansko leto na pr. si čez ta jarek ali to strmino prišel. Ko pa letos prideš do najhujšega prelaza, najdeš edino kozjo stezico zaprečeno s strašansko kladjo, ki se je podrla čez zimo. Ni drugače, kakor da moraš iti daleč naokoli od zgoraj ali od spodaj, ali pa da si napravíš pot na ta način, da posekaš nasproti štrleče veje in si napravíš pripomočke; le tako splezaš čez

deblo, ki samo na sebi meri čez poldrugi meter in je še oprto na veje, ki se niso do kraja polomile. Dobro se spominjam, da sem hodil po takem gozdu za petelinom in ko sem bil že utrujen, sem se take pot ovirajoče klade kar ustrašil in se tudi usedel, predno sem se spravil preko nje. Vidite, po takih tleh je prehajal gobar, kajti po lepi ravnini in prostih tleh — tam ni bilo kaj nabirati. In te potlšne mučne težave, to če ni bilo najrjše, kar je moral gobar prestati. Kar je bilo gobe pri tleh in po kladah, ta se je kar odsekala in je bila hitro v vreči. Ali do gobe, ki je bila od tal in na visokih gladkih šibah, do te je bilo pa teže priti. Še vrvili se težko plezajo, torej čevlje za nog! Ta veja je predebela, ni je moči objeti; treba je torej druge pomoči. Odssekati je treba dolg drog, napraviti po njem stopinje in ga prisioniti k drevesu, da prideš do vej ali do tanjšega debela. In ko si prišel do gobe, si objel debelo z eno roko, z drugo si držal sekuro in odsekaval trdo priravlo gobo, pa tako, da nisi ranil debela, kajti s tem bi bil izpridil tudi celtove korenike. Kar je padlo, se je valilo včasih daleč dol po strmini in tudi zamešalo v listje. Paziti si moral torej tudi, kje pobereš tako težko prisluzeno gobo. Zato sem pa že prej omenil, da je gobar moral biti prav strokovnjak za rabo sekirice. Debela ni smel preveč raniti, mesa pa tudi ne presekat, kajti kosi gobe so morali biti kolikor mogoče veliki in cel. Ko je bil zopet na trdih tleh in je svoj plen spravil v vrečo, je moral tudi drog skriti, da ne bi vsak drug nabiralec že od daleč zapazil gobarodnega drevesa. Vsak gobar je imel koliko toliko takih dreves, za katera je vedel on sam, in ko je zapazil, da jih je tudi kdo drugi zasledil, je bil to zanj vselej majhen uda-

rec. Tudi s škale na drevo si je gobar napravil pot, ako ni bilo drugače mogoče priti do gobe, in čim dalje je šel, več je nosil, vesal pa je bil tem bolj, čim teže je nosil. To je vsak gobar pristavil, ko ti je pripovedoval, meni nasproti je navadno še rekel: "Saj ste lovec in veste, da lovec ni nikoli bolj truden nego takrat, ko gre prazen domov."

Okoli poldne si je privoščil gobar nekoliko počitka. To po največkrat, ako je bilo nebo jasno, na kakem vzvišenem kraju, odkoder je videl in gledal v daljavo. Človek bi dvomil, da je utrujen in za vsakdanji kruh boreči se gobar gojil tudi take misli in gledal z višine čez velikanse gozdove in motril daljavo. Toda resnico govorim, ako pravim, da se mi je do malega vsak gobar razodel kot velik častilec narave in da nisem poznal nobenega, ki se mi ni pohvalil, da je bil že večkrat na vrhu Sneznika, dasi več nego poldrugo uro hoda, ni imel kaj iskati. Ob počitku si je privoščil tudi ostaneček zajutrika — mrzle žgance. Kaj ne, to ni bilo nič posebnega in še tega ni bilo dosti, da ni moka prehitro pošla.

Uro je vsak gobar nosil s seboj, toda ne v žepu, ampak v gla-

Advertisement for 'The Quickest, Surest Way YOU Can Help Win This War' featuring a large 'W' logo and text about buying Defense Bonds and Stamps.

Advertisement for 'TISKARNA S.N.P.J.' (SNPJ Printery) located at 2857-59 S. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois. It lists services like book printing and membership information.

Advertisement for 'NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA' (Subscribe to the Prosveta Daily). It includes a list of subscription rates for different regions and a form to request a sample copy.

Advertisement for 'Is a "foreign" name a handicap in your profession or business?' by Louis Adamic. It lists various professions and offers a book for \$2.50 from Proletarec at 2301 S. Lawndale Avenue, Chicago, Ill.